

Naziv predmeta	Referentni sistemi u prostoru i vremenu
Semestar/godina	2/1
ECTS krediti	Predavanja: 2 Vježbe: 2 Projekat/Seminar: 1 Ukupno: 5.0 Status: izborni
Nastavnik	Vanredni prof. dr. Medžida Mulić
Sati u semestru	Predavanja: 30 h Vježbe: 30 h Projekat/Seminar: 30 Individualni rad studenta: 35 h Ukupno: 125
Ishodi učenja	<p>Cilj predmeta je teorijsko razumijevanje orijentacijskih parametara Zemlje i referentnih (koordinatnih) sistema u prostoru (vezanih za svemir) i veze s terestričkih sistema, te razumijevanje skala vremena i transformacija između njih.</p> <p>Poslije položenog ispita student će:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Imati duboko razumijevanje definicija i realizacija koordinatnih sistema. • Računati transformacije između referentnih sistema vezanih za Zemlji i nebeskih referentnih sistema (vezanih za svemir). • Biti upoznat kako se određuju Zemljini orijentacijski parametri. • Razlikovati relevantne referentne sisteme vremena • Imati osnovno znanje o 4D koordinatnim sistemima koji se koriste u geodeziji.
Silabus (Lista lekcija)	<ol style="list-style-type: none"> 1. Uvod. 2. Inercijalni i kvazi-inercijalni referentni sistemi. 3. Nebeski referentni sistemi. 4. Realizacija dinamičkih i kinematičkih referentnih sistema: (pomoću VLBI, GAIA, satelitskih tehnika). 5. Internationalni sistem veličina (ISQ), SI sistem jedinica, Izvedene veličine relevantne za geodeziju. 6. Koordinatni sistem fiksiran za Zemlju. 7. Precesija, Nutacija. 8. Polarno kretanje, dUT1, LOD 9. Transformacija između nebeskog i sistema fiksiranog za Zemlju. 10. Sistemi vremena. 11. Satovi i frekvencijski standardi. 12. Relativistički modeli za vrijeme i coordinate. 13. Kontinentalni visinski sistemi. 14. Budući Globalni visinski sistem.
Preduslovi	Geodetski referentni sistemi, Fizika, (s bachelor programa) Precizno pozicioniranje i navigacija (master program)
Preporučena literatura	<ol style="list-style-type: none"> 1. Michael Soffel, Ralf Langhans (2013): Space-Time Reference Systems, Springer, 320 pages. 2. Jekeli, C., 2012: Geometric Reference Systems in Geodesy. Ohio State University, 209 pages.

	3. Mulić, M., 2016. Geodetski referentni sistemi -neobjavljio. UNSA Sarajevo.
Provjera znanja	Ispit , 5 kredita, skala ocjenjivanja: od 6 do 10 Seminarski rad , (25 %) Dva pisana testa tokom semestra (20%) i kvizovi, (15) Pisani ispit na kraju semestra (30%), usmeni ispit nakon položenog pismenog (10%)
Ocjenjivanje	10 (A) izvrstan 95 - 100 9 (B) odličan 85 - 94 8 (C) vrlo dobar 75 - 84 7 (D) dobar 65 - 74 6 (E) dovoljan 55 - 64 5 (F,FX) nedovoljan manje od 55

Sedmica	Predavanja	Vježbe
1	Uvod.	Sferna trigonometrija. Matrice rotacije. Sferne i pravougle koordinate. Elipsoidne koordinate. Veze između koordinata.
2	Inercijalni i kvazi-inercijalni referentni sistemi.	Nebeska sfera. Nebeske koordinate.
3	Nebeski referentni sistemi.	Horizontski koordinatni sistem. Mjesni ekvatorski koordinatni sistem. Nebeski ekvatorski koordinatni sistem.
4	Realizacija dinamičkih i kinematičkih referentnih sistema: (pomoću VLBI, GAIA, satelitskih tehnika).	Veza između nebeskih koordinatnih sistema.
5	Internationalni sistem veličina (ISQ), SI sistem jedinica, Izvedene veličine relevantne za geodeziju	Računanje Keplerovih elemenata orbite satelita. Orbitalni koordinatni sistem. Transformacija u ITRF.
6	Koordinatni sistem fiksiran za Zemlju.	GCRS i ITRS. Transformacije.
7	Precesija, Nutacija.	Modeli precesije i nutacije.
8	Polarno kretanje, dUT1, LOD	1. test
9	Transformacija između nebeskog i sistema fiksiranog za Zemlju.	Kretanje pola.
10	Sistemi vremena.	Transformacija između nebeskog i sistema fiksiranog za Zemlju.
11	Zvezdano i univerzalno-UT i vrijeme.	Zvezdano i UT vrijeme.
12	Dinamičko, terestričko i TAI vrijeme.	Dinamičko i TAI vrijeme.
13	Relativistički modeli za vrijeme i koordinate.	Veze između sistema vremena.
14	Kontinentalni visinski sistemi.	Visinski sisteme i međusobne relacije.
15	Budući Globalni visinski sistem.	2. test